

Погляди щодо формування основних завдань та функцій системи органів управління оперативного угруповання військ в Збройних Силах України

Views on the Formation of the Main Tasks and Functions of the System of Command Bodies of the Operational Group of Troops in the Armed Forces of Ukraine

Тимур Куртсеітов^A

Corresponding author: д.т.н., професор, заступник начальника науково-методичного центру організації наукової та науково-технічної діяльності, e-mail: kurttimur@ukr.net, ORCID: 0000-0001-6478-6469

Сергій Баранов^A

здобувач Національного університету оборони України, e-mail: sharada3699@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3306-943X

Володимир Ремез^A

доктор філософії, доцент кафедри територіальної оборони, e-mail: remezv93145@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2561-1081

Дмитро Рибак^A

старший викладач кафедри територіальної оборони, e-mail: rybak.dima@ukr.net, ORCID: 0009-0005-4239-2131

Максим Самсоненко^A

викладач кафедри управління військами, e-mail: samson8115@ukr.net, ORCID: 0009-0001-6264-6582

Ярослав Янковий^A

ад'юнкт кафедри інформаційної боротьби, e-mail: ya.yankovyi@gmail.com, ORCID: 0009-0007-1718-3607

Tymur Kurtseitov^A

Corresponding author: Dr of Technical Sciences, Professor, Deputy Head of the Scientific and Methodological Center for the Organization of Scientific and Scientific and Technical Activities, e-mail: kurttimur@ukr.net, ORCID: 0000-0001-6478-6469

Serhiy Baranov^A

Postgraduate Military Student of the National Defense University of Ukraine, e-mail: sharada3699@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3306-943X

Volodymyr Remez^A

PhD, Associate Professor of the Department of Territorial Defense, e-mail: remezv93145@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2561-1081

Dmytro Rybak^A

Senior Teacher of the Department of Territorial Defense, e-mail: rybak.dima@ukr.net, ORCID: 0009-0005-4239-2131

Maksym Samsonenko^A

Lecturer, Department of Command and Control of Troops, e-mail: samson8115@ukr.net, ORCID: 0009-0001-6264-6582

Yaroslav Yankovyi^A

PhD student Department of Information Warfare, e-mail: ya.yankovyi@gmail.com, ORCID: 0009-0007-1718-3607

^AНаціональний університет оборони України, Київ, Україна

^ANational Defence University of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Received: August 1, 2025 | Revised: August 11, 2025 | Accepted: August 31, 2025

DOI: <https://doi.org/10.33445/sds.2025.15.4.24>

Мета роботи. Формування поглядів щодо визначення раціональної системи завдань та функцій системи органів управління оперативного угруповання військ в Збройних Силах України в операціях (бойових діях).

Метод дослідження. Аналіз; синтез; абстрагування та кон'юнктурного аналізу (мислення).

Результати дослідження. Проведено аналіз наявної наукової і аналітичної літератури, а також бойового досвіду та доктринально-нормативного підґрунтя з питання розподілу завдань та функцій системи органів управління оперативного угруповання військ в Збройних Силах України; визначено основні завдання та функції системи органів управління оперативного угруповання військ в Збройних Силах України відповідно до J-структур.

Теоретична цінність дослідження. Результати дослідження можуть бути використані під час удосконалення функціональних структур органів військового управління оперативно-стратегічної ланки управління в Збройних Силах України.

Тип статті. Теоретичний.

Ключові слова: ефективність управління, завдання та функції органів військового управління, оперативне угруповання військ (сил), операції (бойові дії), органи військового управління, стійкість управління військ (сил), ефективність.

Purpose. Formation of views on determining a rational system of tasks and functions of the system of command bodies of the operational group of troops in the Armed Forces of Ukraine in operations (combat actions).

Method. Analysis; synthesis; abstraction and situational analysis (thinking).

Findings. An analysis of the available scientific and analytical literature, as well as combat experience and doctrinal and normative basis on the issue of the distribution of tasks and functions of the system of command bodies of the operational group of troops in the Armed Forces of Ukraine was conducted; the main tasks and functions of the system of command bodies of the operational group of troops in the Armed Forces of Ukraine were determined in accordance with J-structures.

Theoretical implications. The results of the study can be used to improve the functional structures of the military command bodies of the operational-strategic level of command in the Armed Forces of Ukraine.

Paper type. Theoretical.

Key words: effectiveness management, tasks and functions of military command bodies, operational grouping of troops (forces), operations (combat actions), military command bodies, stability of the command system of troops (forces), effectiveness.

Вступ

У сучасних умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України питання ефективної організації управління силами оборони набуває вирішального значення. Досвід бойових дій засвідчує [1–3], що результативність застосування угруповань військ безпосередньо залежить від здатності системи органів управління (ОУ) забезпечувати безперервне, стійке, гнучке й адаптивне керівництво підпорядкованими силами. В умовах високої динаміки та невизначеності оперативного середовища, широкого використання противником високотехнологічних засобів ураження, засобів РЕБ, кібератак і розвідки, традиційні підходи до побудови органів управління оперативних угруповань військ виявляються недостатніми.

Необхідність своєчасного прийняття обґрунтованих рішень, координації спільних дій різномірних компонентів сил оборони, ефективного застосування сучасних систем озброєння та забезпечення сталої взаємодії вимагає переосмислення поглядів на структуру, завдання та функції органів управління оперативних угруповань військ (ОУВ) [1–19].

Особливої актуальності набуває наукове обґрунтування їх складу та функціонального наповнення з урахуванням сучасних стандартів НАТО, передового бойового досвіду та умов ведення війни високої інтенсивності на власній території.

Таким чином, формування оновленої системи органів управління оперативного угруповання військ у Збройних Силах (ЗС) України є одним із ключових чинників забезпечення ефективності стратегічного та оперативного управління під час триваючої війни, що й зумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Теоретичні основи дослідження

Питання формування основних завдань і функцій системи органів управління ОУВ у сучасних ЗС України потребує врахування як реального бойового досвіду, так і доктринально-нормативного підґрунтя. У наявній науковій і аналітичній літературі можна виокремити три основні групи джерел: дослідження, засновані на аналізі російсько-української війни; іноземні доктрини та концепції управління; а також вітчизняні наукові розробки та нормативні документи [1–19].

Джерела першої групи – це аналітичні звіти та дослідження щодо російсько-української війни, які надають практично орієнтовані висновки про стан, проблеми та тенденції розвитку органів управління військами (силами) у бойових умовах. Регулярні оперативні зведення Russian Offensive Campaign Assessment Інституту вивчення війни (ISW) відзначають, що російські угруповання часто стикаються з розривами у системі командування та управління (C2), надмірною централізацією рішень і слабкою взаємодією між родами військ [1]. Ці висновки важливі, оскільки демонструють критичність гнучкості та узгодженості штабних структур. Дослідження RUSI Preliminary Lessons from Ukraine's Offensive Operations (2022–23) (Watling, Reynolds, Heidenkamp) підкреслює, що ефективність українських наступальних дій значною мірою залежала від здатності штабів оперативного рівня координувати дії різномірних підрозділів, швидко перерозподіляти ресурси та делегувати повноваження нижчим ланкам [2]. Аналогічні висновки містяться у вітчизняних збірниках ЦНДІ ЗС України, де узагальнено досвід застосування Сухопутних військ і наведено пропозиції щодо автоматизації та децентралізації управління на оперативному рівні [3]. Таким чином, аналіз практичного досвіду ведення війни підтверджує ключову роль органів управління оперативного угруповання у забезпеченні стійкості управлінського циклу, координації бойових дій і своєчасного прийняття рішень.

Друга група джерел охоплює іноземні доктрини і стандарти, що задають методологічні засади для визначення завдань та функцій штабів. У Allied Joint Doctrine for the Conduct of

Operations (AJP-3) НАТО визначено рамкову структуру планування і виконання операцій, описано ключові функції (управління, розвідка, вогневе ураження, логістика, C4ISR) та вимоги до узгодженості дій багатонаціональних компонентів [4]. Доктрина закладає принцип «mission command», який передбачає делегування повноважень і автономність дій підлеглих командирів. Американська доктрина FM 3-0 Operations (U.S. Army) доповнює цей підхід концепцією багатодомених операцій, у якій наголошується на інтеграції різномірних сил і постійній адаптивності командування [5]. Такі доктрини надають структурований підхід до визначення функцій органів управління, від планування і розподілу ресурсів до забезпечення управлінської стійкості, інформаційної переваги і логістичної підтримки. Їхні положення доцільно використовувати як концептуальну основу при формуванні української системи управління оперативними угрупованнями.

Третю групу становлять вітчизняні нормативно-правові та методичні документи, які визначають загальні принципи функціонування системи військового управління. Закон України “Про оборону України” встановлює правові основи організації та функціонування органів військового управління, їхні повноваження та завдання [6]. Воєнна доктрина України (Указ Президента № 555/2015) визначає базові підходи до планування і застосування ЗС України у воєнних конфліктах, задаючи стратегічну рамку для нижчих рівнів управління [7]. Операційно-тактичні документи Генерального штабу, такі як Інструкція з діловодства у Збройних Силах України (2023) та Настанова з бойової підготовки (2024), регламентують процеси роботи штабів, планування операцій, документообігу та координації з органами забезпечення [8; 9]. Окрему важливу групу джерел становлять наукові публікації ЦНДІ ЗСУ, які містять методичні підходи до побудови та оцінювання ефективності систем управління. Зокрема, Баталюк В. І. пропонує методикку обґрунтування раціональної структури командування Сухопутних військ, спрямовану на оптимізацію розподілу функцій та підвищення оперативності управління [10]. Гусак Ю. А. досліджував моделі оцінювання оперативності управління та імітаційне моделювання ієрархічних систем управління [11; 12], Кірсанов С. О. розробив метод визначення вимог до живучості перспективних автоматизованих систем управління військами (АСУВ) [13], Волощенко О. – концептуальний підхід до оцінки внеску забезпечення в боєздатність військ [14]. Усі ці праці закладають науково-методичне підґрунтя для розроблення системи завдань і функцій органів управління ОУВ, враховуючи як структурно-організаційні, так і функціональні аспекти їх діяльності.

Узагальнюючи наведений аналіз, можна стверджувати, що сучасна система органів управління ОУВ має поєднувати практичний досвід, здобутий під час російсько-української війни, з найкращими зразками доктринального забезпечення країн НАТО та вимогами вітчизняної нормативної бази. Лише синтез цих джерел дозволить сформувати функціонально стійку, адаптивну та ефективну систему управління, спроможну забезпечити перевагу в умовах високодинамічної сучасної війни.

Постановка проблеми

Сучасні збройні конфлікти, зокрема війна в Україні, демонструють високий рівень динамічності та складності застосування військ на оперативному рівні. Органи управління ОУВ опиняються в умовах постійної необхідності швидкого прийняття рішень, координації дій різномірних підрозділів і адаптації до непередбачуваних змін у ситуації. Разом із тим існуючі підходи до формування завдань та функцій системи органів управління часто залишаються недостатньо узгодженими з реаліями сучасної війни, що може призводити до зниження ефективності управлінських процесів та втрати ініціативи на полі бою. В умовах постійної трансформації форм і способів застосування угруповань військ виникає необхідність системного аналізу та перегляду завдань і функцій органів управління з метою забезпечення

їхньої оперативної гнучкості та боєздатності, а також сучасної адаптації до стандартів НАТО за принципом *J*-структур.

Результати

У сучасних умовах ведення збройної боротьби, що характеризуються високою динамікою змін у бойовій обстановці, зростанням ролі інформаційного забезпечення та необхідністю комплексної взаємодії різнорідних сил і засобів, особливого значення набуває ефективна система управління ОУВ (об'єднаними тактичними угрупованнями). Для забезпечення безперервного, стійкого та гнучкого управління, кожне оперативне угруповання потребує чітко визначеної структури органів військового управління, здатної забезпечити планування, організацію, координацію та контроль виконання бойових завдань. З цією метою формується типовий склад органів керівництва та управління ОУВ та ОТУВ (оперативно-тактичного), який охоплює командування, центри, відділи та групи, що відповідають за всі ключові напрями діяльності угруповання — від розвідки, планування та логістики до морально-психологічного забезпечення й взаємодії з громадськістю.

Далі наведено приклад типового складу органів управління та управління оперативного угруповання військ (ОУВ, ОТУ): командування; центр персоналу (G1); центр розвідки (G2); центр управління поточними операціями (G3); відділ логістики (G4); центр планування застосування військ (G5); відділ зв'язку та інформаційних систем (G6); відділ підготовки (G7); відділ планування оборонних ресурсів (G8); відділення ЦВС (G9); відділ бойового застосування РВіА; відділ ППО; відділ армійської авіації; відділ сил підтримки; відділ морально-психологічного забезпечення; відділ ОДТ та захисту інформації; центр відновлення боєздатності та підготовки резервів; центр логістичного забезпечення; група транспортного забезпечення; група БпС; група медичного забезпечення; група фінансового забезпечення; центр моніторингу інформаційного простору та протидії; група міжнародного військового співробітництва; група внутрішнього контролю; група юридичного радника; адміністративна група; група зв'язків з громадськістю; оперативні групи ВСП та ІССО.

Командування призначено для безпосереднього управління військами, організації оперативного планування застосування військ (сил), у тому числі інших складових сил оборони, їх органів управління, переданих у підпорядкування відповідним органам військового управління. До складу командування входять командувач та його заступники або особи, які виконують їх обов'язки, за рішенням командувача можуть входити окремі підрозділи (інші посадові особи).

Об'єднаний штаб у складі центрів (відділів) J-структур, які формуються за рахунок штатних підрозділів органів військового управління, виконує завдання згідно свого бойового призначення.

Центр персоналу J1 призначений для ведення оперативного обліку стану укомплектованості особовим складом частин (підрозділів), управління і контролю за виконанням заходів мобілізаційного розгортання підпорядкованих військ (частин, підрозділів) та органів (частин, підрозділів) інших складових сил оборони, доукомплектування та покриття втрат особового складу у ході їх застосування. До складу J1, як правило, входять: відділ комплектування персоналом; відділ обліку втрат особового складу та стану укомплектованості військ (частин, підрозділів) та інші підрозділи за необхідністю.

Основними завданнями J1 є: збір, аналіз та узагальнення оперативної інформації щодо стану укомплектованості частин (підрозділів) особовим складом; збір оперативної інформації щодо санітарних та безповоротних втрат особового складу, підготовка зведених донесень про втрати особового складу та стану укомплектованості частин (підрозділів); здійснення контролю за відправкою військово-навченого людського ресурсу та прибуттям їх для поповнення частин (підрозділів); підтримання взаємодії із структурними підрозділами КП,

взаємодіючими органами військового управління, органами управління інших складових сил оборони.

Центр розвідки J2 призначений для забезпечення розвідувальною інформацією в інтересах планування застосування сил і засобів у ході підготовки та ведення операцій (бойових дій) та управління силами і засобами розвідки. До складу J2, як правило, входять: відділ планування; відділ координації застосування сил і засобів розвідки та інші підрозділи за необхідністю.

Основними завданнями J2 є: організація збору (добування) розвідувальних даних; оцінювання противника та підготовка висновків командувачу; збір та узагальнення даних щодо стану та положення сил і засобів розвідки; забезпечення командувача вихідними даними для вироблення замислу та формулювання (уточнення) рішення на операцію (бойові дії); безпосереднє (детальне) планування застосування сил і засобів розвідки у ході підготовки та ведення операції (бойових дій); управління визначеними силами і засобами розвідки; організація та здійснення взаємодії між органами військового управління, частинами (підрозділами) розвідки усіх видів (у тому числі родів військ), інших складових сил оборони; організація інформування заінтересованих структурних підрозділів КП, підпорядкованих, взаємодіючих органів військового управління, військ, інших складових сил оборони.

Центр управління операціями J3 призначений для управління військами під час підготовки та в ході ведення операції (бойових дій). На J3 здійснюється збір та узагальнення даних обстановки, робота щодо формулювання рішення у ході ведення поточних операцій, постановка завдань військам та безпосереднє управління військами. Центр управління операціями (далі – ЦУО) (J3) за рахунок своїх структурних підрозділів формує (створює) основну функціональну складову ОКП (ПКП). ЦУО розгортається в спеціально обладнаних захищених спорудах, а в польових умовах – на базі спеціального комплексу командно-штабних (штабних) машин. Для роботи кожного структурного підрозділу J-3 обладнується окреме приміщення. У робочі приміщення J3 допускаються особи, які мають безпосереднє відношення до завдань, за спеціальними перепустками (шифрам на перепустках) або списками. Перелік зазначених осіб затверджується командувачем (начальником штабу). Приміщення ЦУО оснащуються комплексами засобів автоматизації та зв'язку, які включають: командні пульти для передачі оперативних (бойових) документів, сигналів бойового управління та оповіщення; екрани (прилади) для відображення обстановки; інформаційні табло різних видів, апаратуру прийому та передачі графічних та текстових документів, дисплеї та інші засоби дистанційного введення та виведення інформації з ЕОМ, апаратуру документування, запису переговорів, друку та розмноження. ЦУО J3 складається з оперативного складу штатного підрозділу, оперативних груп родів військ (сил) та інших складових сил оборони.

Структурними підрозділами J3 можуть бути: відділ напрямків (оперативно-чергової служби); відділ поточних операцій; інформаційно-аналітичний відділ; відділ забезпечення та координації роботи штабу; відділ (група) узагальнення обстановки.

Основними завданнями J3 є: розробка планувальних (поточних операцій) та директивних документів застосування військ в операції; доведення завдань до військ та контроль за їх виконанням; організація моніторингу стану військ, рівня їх навченості, стану ОБТ, забезпечення матеріально-технічними та іншими засобами; відстеження змін в оперативній обстановці (стан, положення, хід виконання завдань); підготовка доповідей, інформаційно-аналітичних та довідкових документів командувачу про стан та хід виконання визначених завдань військами; контроль за виконанням заходів, спрямованих на підтримання військ у готовності до виконання завдань за призначенням; управління військами в ході їх застосування, збір, узагальнення, аналіз обстановки в ході ведення поточних операцій (бойових дій), підготовка пропозицій командувачу щодо подальших дій; координація

діяльності інших структурних підрозділів КП; збір, обробка (аналіз, оцінка і узагальнення) відомостей, які містяться у доповідях, донесеннях та зведеннях, що надходять з вищих органів військового управління та підпорядкованих частин, ведення їх обліку; контроль за проходженням інформації; розподіл поточної інформації за змістом та призначенням, оперативна передача її всередині КП; аналіз, оцінка поточної інформації від підпорядкованих та взаємодіючих органів військового управління (органів), ІССО; інформування структурних підрозділів ПУ щодо розвитку оперативної обстановки; організація та несення оперативно-чергової служби; підготовка (ведення) звітно-інформаційних документів щодо складу, стану і положення військ, ходу (результатів) виконання ними завдань та дій військ противника.

Центр логістики J4 призначений для планування логістичного забезпечення відмобілізування, оперативного розгортання, підготовки та ведення операції (бойових дій) військ (сил).

Основними завданнями J4 є: планування логістичного забезпечення; планування мобілізаційної потреби у техніці та інших МТЗ; планування забезпечення матеріальних засобів, ведення їх оперативного обліку та контроль за їх отриманням; планування (створення, оновлення) оперативних запасів МТЗ; визначення потреб у військовому майні, послугах, земельних і водних ділянках, фондах та комунікаціях, необхідних для належного виконання завдань за призначенням; підготовка пропозицій командувачу щодо логістичного забезпечення подальших дій.

Підрозділ озброєння призначений для управління та організації технічного забезпечення підпорядкованих військ (частин, підрозділів) та органів (частин, підрозділів) інших складових сил оборони.

Основними завданнями підрозділу озброєння є: планування та управління технічним забезпеченням військ; добування, збір, вивчення, аналіз і оцінювання даних про якісний стан та рівень технічного забезпечення у ході підготовки і ведення операції (бойових дій), стану і можливостей сил і засобів технічного забезпечення; проведення оперативно-тактичних розрахунків та підготовка даних для вироблення замислу (формування рішення) на технічне забезпечення; визначення потреб в ОВТ, ракетах і боєприпасах, ВТМ, необхідних для забезпечення виконання військами визначених завдань; управління силами та засобами технічного забезпечення; уточнення (розроблення) і ведення оперативних (бойових) документів; організація і підтримання взаємодії зі структурними підрозділами КП та іншими органами державного і військового управління з питань технічного забезпечення військ.

Підрозділ тилу призначений для управління та організації тилового забезпеченням військ (частин, підрозділів) та органів (частин, підрозділів) інших складових сил оборони.

Основними завданнями підрозділу тилу є: планування та управління тилувим забезпеченням військ; добування (збір), вивчення, відображення, аналіз і оцінювання даних щодо забезпеченості військ ПММ, продовольством, речовим та технічним майном та іншими матеріальними засобами, стану і можливостей сил та засобів тилового забезпечення; проведення оперативних (тактичних) розрахунків за видами тилового забезпечення та підготовка даних для вироблення замислу (формулювання рішення) на тилове забезпечення військ; визначення потреб в ПММ, продовольстві, речовому і технічному майні, інших матеріальних засобів, необхідних для забезпечення виконання військами визначених завдань; уточнення (розроблення) та ведення оперативних (бойових) документів; організація і підтримання взаємодії з питань тилового забезпечення військ; організація військових сполучень на залізничному, морському, річковому, повітряному та автомобільному транспорті; проведення оперативно-тактичних розрахунків щодо військових перевезень; планування, управління та контроль за виконанням військових перевезень залізничним, автомобільним, морським, річковим та повітряним транспортом; розроблення оперативних (бойових) документів в частині, що стосується військових перевезень, та доведення їх до

транспортних органів; планування та управління підвезенням органам військового управління, частинам (підрозділам) усіх видів матеріальних засобів автомобільним транспортом підпорядкованих частин автотранспортного забезпечення.

Група транспортного забезпечення (військових перевезень) призначена для організації транспортного забезпечення підпорядкованих військ (сил), виконання та контролю автомобільних, залізничних перевезень, підготовки донесень, зведень, інформаційних, довідкових документів з питань військових перевезень.

Основними завданнями групи є: планування військових перевезень підпорядкованих військових частин в зоні відповідальності, контроль за підготовкою підрозділів до виконання завдань за призначенням; координація та організація узгодженої роботи по підготовці єдиної мережі шляхів сполучення, організація та керування здійсненням перевезень військ і вантажів різними видами транспорту; організація підвезення матеріальних засобів автомобільним транспортом військовим частинам; організація військових перевезень залізничним транспортом; збір, аналіз, узагальнення та надання необхідної інформації щодо стану мережі шляхів сполучень; участь у розробленні проектів наказів командира, інших нормативно-правових актів з питань військових перевезень військ (сил); підготовка звітно-інформаційних документів; збір, обробка (аналіз, оцінка і узагальнення) відомостей, які містяться у доповідях, донесеннях та зведеннях щодо військових перевезень, що надходять з вищих штабів та підпорядкованих частин, ведення їх обліку.

Група транспортного забезпечення відповідно до покладених на неї основних завдань: проводить збір, аналіз, оцінювання і відображення даних щодо стану транспортного забезпечення військових частин, положення та дії підпорядкованих частин (підрозділів, установ) логістичного забезпечення; приймає участь в оперативному плануванні застосування підпорядкованих частин і підрозділів логістичного забезпечення та управління ними під час виконання завдань за призначенням; організовує перевезення матеріальних засобів військових частин і контроль за їх виконанням; відпрацьовує та надає до органів військового управління донесень (звітів, відомостей) щодо виконання військових перевезень; здійснює організацію та керівництво автомобільних та залізничних перевезень по забезпеченню підпорядкованих військ (сил); організовує взаємодію з начальниками родів військ, управлінь, служб, відділів та груп КП з питань перевезення військових частин та матеріальних засобів; організовує взаємодію між командуванням військових частин та посадових осіб органів військових сполучень, підприємств, установ та організацій транспорту щодо своєчасного надання військовими частинами заявок на навантаження ешелонів (транспортів); веде облік виконання військових перевезень.

Центр планування застосування J5 призначений для організації та здійснення планування застосування військ, планування, організації, координації та контролю заходів безпеки застосування, вогневого ураження противника в інтересах застосування угруповання військ. До складу J 5, як правило, входять: відділ (група) планування застосування (операції); відділ (група) безпеки операцій; відділ (група) планування управління та взаємодії. J 5 складається з оперативного складу штатного підрозділу, в тому числі фахівців РВіА, авіації ПС та СВ, ВМС на постійній основі. За необхідності залучаються фахівці з РЕБ та інженерного забезпечення.

Основними завданнями J 5 є: планування застосування (операції) військ (сил); планування і організація проведення заходів оперативного розгортання військ; збір, вивчення, аналіз і оцінювання даних обстановки; визначення переліку критичних об'єктів у складі угруповання військ противника та об'єктів військової інфраструктури для планування їх вогневого ураження; розробка варіантів застосування (способів дій) військ в операції; розробка плану рекогносцировки району операції (бойових дій); розробка плану організації управління; проведення оперативно-тактичних розрахунків, моделювання розроблених

варіантів дій військ та їх оцінка; підготовка пропозицій до замислу операції (бойових дій); забезпечення своєчасного формулювання рішення та його оформлення; планування та організація взаємодії, її підтримка в ході проведення операції; планування, координація та організація заходів безпеки застосування; координація та контроль за виконанням плану операції (бойових дій); координація діяльності інших центрів (відділів, груп) КП.

Центр (управління) об'єднаної вогневої підтримки призначений для планування та координації вогневого ураження.

До складу Центру (управління), як правило, входять: 1) відділ планування та координації ОВГП; 2) група планування ОВГП; 3) відділення (група) координації ОВГП; 4) група авіації; 5) група БпЛА; 6) група розвідки.

Основними завданнями Центру (управління) є: планування об'єднаної вогневої підтримки; управління (координація) силами і засобами, що залучаються до вогневої підтримки; взаємодія зі структурними підрозділами ОКП в інтересах реалізації завдань об'єднаної вогневої підтримки; організація артилерійської розвідки, повітряної розвідки противника в інтересах об'єднаної вогневої підтримки; оцінювання результатів (ефектів) об'єднаної вогневої підтримки; розподіл і контроль ресурсів (озброєння та військової техніки, боєприпасів) у підрозділах, які залучені до об'єднаної вогневої підтримки; координація дій засобів ОВГП (наземного, повітряного, морського компонентів) з метою запобігання ведення вогню по своїх підрозділах та мінімізації супутніх збитків; організація комплексного та ефективного застосування засобів об'єднаної вогневої підтримки (летальних і нелетальних, найбільш відповідних засобів для досягнення необхідних ефектів).

Центр зв'язку J 6 призначений для планування зв'язку, безпосереднього керівництва системами зв'язку, управління використанням радіочастотного ресурсу, організації виконання заходів щодо захисту систем зв'язку та інформаційних систем, у тому числі від кібернетичних загроз, організація технічного забезпечення зв'язку і автоматизації.

Основними завданнями J 6 є: збір та аналіз даних про стан системи зв'язку й обстановку зі зв'язку, прогнозування її розвитку; участь у виробленні замислу та розробленні (уточненні) плану застосування військ, розробленні оперативних (бойових) документів в частині, що стосується зв'язку; безпосереднє планування зв'язку; визначення та доведення завдань зі зв'язку підпорядкованим органам військового управління та бойових (спеціальних) завдань підпорядкованим частинам (підрозділам) зв'язку; підготовка та надання до вищого органу військового управління донесень із зв'язку; організація та керівництво розгортанням, нарощуванням та функціонуванням систем зв'язку, оперативне управління підпорядкованими частинами (підрозділами) зв'язку; організація зв'язку з підпорядкованими та взаємодіючими органами військового управління, частинами (підрозділами), у т.ч. інших складових сил оборони; організація контролю за проходженням оперативної інформації та оперативних документів через вузли зв'язку; організація оперативно-технічної служби та бойового чергування на вузлах, лініях, та об'єктах зв'язку; організація роботи служби єдиного часу і частотно-диспетчерської служби на вузлах зв'язку КП, участь в організації та проведенні заходів забезпечення електромагнітної сумісності радіоелектронних засобів; організація, керівництво та забезпечення захисту інформації та кібернетичної безпеки в інформаційно-телекомунікаційних системах, перешкоджання роботі засобам технічних розвідок під час роботи засобів зв'язку; організація всебічного забезпечення системи зв'язку та частин (підрозділів) зв'язку; організація технічного забезпечення зв'язку і автоматизації військ; організація розгортання та переміщення КП.

Центр оперативної підготовки J 7 призначений для забезпечення планування та проведення заходів оперативної підготовки структурних підрозділів, перевірки та оцінки спроможностей підпорядкованих військ (сил), а також організації та здійснення вивчення,

узагальнення і впровадження досвіду застосування частин (підрозділів) в ході планування та ведення операції.

Основними завданнями J 7 є: збір, узагальнення та аналіз даних про стан готовності підпорядкованих військ (частин, підрозділів) та органів (частин, підрозділів) інших складових сил оборони; аналіз оперативних (бойових) можливостей та оцінка боєздатності військ (частин, підрозділів); організація оперативної (бойової) підготовки, контроль повноти проведення заходів; взаємодія з органами інших складових сил оборони щодо підготовки їх сил та засобів до бойового застосування; збір та первинне оброблення інформації про застосування військ у ході ведення операції (бойових дій); розробка плану узагальнення досвіду ведення бойових дій; доведення до військ досвіду ведення операцій (бойових дій), нових способів застосування військ, результатів застосування противником нових видів зброї.

Центр цивільно-військового співробітництва J9 призначений для планування, організації та підтримання відносин між командуванням та цивільним населенням, місцевими органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування, міжнародними та неурядовими організаціями в зоні (районі) ведення операції (бойових дій), у районах проведення міжнародних миротворчих операцій та у районах проведення антитерористичних заходів, ліквідації наслідків НС техногенного та природного характеру.

Основними завданнями J9 є: формування основних напрямів цивільно-військового співробітництва в ході ведення операції (бойових дій); розробка оперативних (бойових) документів у частині, що стосується цивільно-військового співробітництва; вивчення можливостей цивільної інфраструктури, що може бути використана в інтересах частин (підрозділів); визначення негативних чинників та настрою місцевого населення, оцінка його впливу на умови виконання завдань; участь у всіх етапах планування військової операції, планування завдань під час її проведення, а також після її закінчення.

Група міжнародного військового співробітництва призначена для здійснення загального планування заходів військового співробітництва за участю командувача та його заступників, координації заходів військового та військово-технічного співробітництва за участю представників військових частин.

Основними завдання: участь у координації діяльності під час планування та застосування підрозділів країн-партнерів під час виконання спільних дій у складі (за умови створення відповідних багатонаціональних угруповань, або прийняття відповідних рішень про спільні дії) угруповань військ (сил), сил і засобів інших складових сил оборони, та управління (координацію взаємодії) ними під час виконання завдань за призначенням; здійснення загального планування заходів військового співробітництва за участю командувача та його заступників; розроблення плану заходів військового співробітництва; координація заходів військового співробітництва за участю представників військових частин; відпрацювання звітних (інформаційно-аналітичних, довідкових) матеріалів щодо проведених заходів військового співробітництва та надання їх командиру (командувачу), контроль за своєчасністю та якістю звітування; прийняття участі у визначенні переліку осіб, які потребують оформлення сертифікатів перевірки персоналу на допуск до роботи з інформацією НАТО за відповідною категорією, та надсилання до Служби безпеки відповідних запитів для оформлення таких сертифікатів (за потреби); ведення ділового листування з питань військового співробітництва зі структурними підрозділами міжнародного співробітництва Міністерства оборони, Генерального штабу Збройних Сил, військових частин і установ; організація взаємодії військ з іншими військовими формуваннями та правоохоронними органами щодо миротворчої діяльності с залученням військ.

На КП з урахуванням їх функціонального призначення можуть не створюватися деякі структурні підрозділи типової структури або додатково (рішенням відповідних посадових осіб) створюватися інші.

Висновки

Аналіз сучасного стану органів управління ОУВ показав, що ефективність їх діяльності значною мірою залежить від чіткої структури, розподілу завдань між штабами та підрозділами, а також від впровадження уніфікованих процедур планування та взаємодії. Типовий склад ОКП ОУВ (ОТУ) забезпечує функціонування ключових компонентів управління таких як: планування, розвідки, вогневого ураження, логістики, інформаційного та технологічного забезпечення, що створює умови для оперативної гнучкості угруповання. Завдання органів управління на оперативному рівні включають координацію бойових дій, розподіл ресурсів, забезпечення управлінської стійкості та безперервності управління, адаптацію планів відповідно до зміни обстановки та контроль за виконанням рішень. Чітке визначення функцій і повноважень дозволяє уникнути дублювання роботи та скоротити час прийняття рішень у динамічних бойових умовах.

Розробка та впровадження Типового складу ОКП ОУВ (ОТУ) у ЗС України слугує основою для стандартизації процедур, уніфікації командних взаємодій та підвищення ефективності оперативного управління угрупованням військ. Це також дозволяє швидко інтегрувати нові технології, автоматизовані системи управління та засоби розвідки, що забезпечує інформаційну перевагу та підвищує боєздатність угруповання. Науково-методичні підходи до визначення завдань і функцій органів управління, розроблені ЦНДІ ЗСУ, підтверджують необхідність комплексного підходу, який враховує як організаційні, так і функціональні аспекти діяльності штабів, і створюють основу для подальшого вдосконалення управлінських структур, що є критично важливим у контексті сучасної війни та розвитку асиметричних і багатодомених операцій.

Узагальнення досвіду ведення бойових дій, аналіз сучасних іноземних доктрин та вітчизняних нормативних документів дозволяють зробити висновок, що ефективна система органів управління ОУВ має поєднувати структурованість, гнучкість та технологічну підтримку, що забезпечує перевагу у прийнятті рішень та координованому застосуванні військ у складних умовах сучасного бою.

Фінансування

Це дослідження не отримало конкретної фінансової підтримки.

Конкуруючі інтереси

Автори заявляють, що у них немає конкуруючих інтересів.

Список використаних джерел

1. Institute for the Study of War. Russian Offensive Campaign Assessment. Вашингтон, 2022–2025. URL: <https://www.understandingwar.org>
2. Watling J., Reynolds N., Heidenkamp H. Preliminary Lessons from Ukraine's Offensive Operations (2022–23). London: RUSI, 2023. 64 p.
3. Ніколаєнко М. В., Сірченко Р. С., Кузнецов О. А. Рекомендації щодо удосконалення організації об'єднаних операцій Сил оборони України Центральний науково-дослідний інститут Збройних Сил України. Збірник наукових праць ЦНДІ ЗС України №1(112). Київ: ЦНДІ ЗС України, 2025. ISSN 2414-0651. С.111-119.
4. NATO Standardization Office. Allied Joint Doctrine for the Conduct of Operations (AJP-3). Brussels: NATO, 2022. 168 p.
5. U.S. Department of the Army. Field Manual FM 3-0 Operations. Washington, D.C.: Headquarters, Department of the Army, 2022. 336 p.

6. Закон України “Про оборону України” від 06.12.1991 №1932-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>
7. Президент України. Воєнна доктрина України: Указ Президента України від 24.09.2015 №555/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015>
8. Генеральний штаб Збройних Сил України. Інструкція з діловодства у Збройних Силах України (наказ ГШ ЗСУ від 15.08.2023 №250). Київ: МО України, 2023.
9. Генеральний штаб Збройних Сил України. Настанова з бойової підготовки Збройних Сил України (ред. 2024). Київ: МО України, 2024.
10. Баталюк В. І. Методичний підхід до обґрунтування раціональної структури командування Сухопутних військ Збройних Сил України. Зб. наук. пр. ЦНДІ ЗСУ, 2024.
11. Гусак Ю. А. Спосіб оцінювання оперативності управління під час виконання оперативних (бойових) завдань. Зб. наук. пр. ЦНДІ ЗСУ, 2024.
12. Гусак Ю. А. Імітаційна модель для дослідження ієрархічних систем управління військами. ЦНДІ ЗСУ, 2025.
17. Кірсанов С. О. Метод обґрунтування вимог до живучості перспективної автоматизованої системи управління військами (АСУВ). Зб. наук. пр. ЦНДІ ЗСУ / ДНДІВСВТ, 2022.
18. Семененко О. М., Митченко С. І., Добровольський Ю. В., Твердохліб Є. О. Еволюція форм і способів застосування угруповань військ (сил): тенденції збройної боротьби. *Збірник наукових праць Центрального науково-дослідного інституту Збройних Сил України*. Київ: ЦНДІ ЗСУ, 2024. № 2(108). С. 45–56. URL: <https://znp-cvsd.nuou.org.ua/article/view/XXXXX>
19. Волощенко О. Концептуальний підхід до визначення необхідного внеску інженерних видів забезпечення у забезпеченні боєздатності військ (сил). Зб. наук. пр. ЦНДІ ЗСУ, 2024.

References

1. Institute for the Study of War. (2022–2025). *Russian offensive campaign assessment*. Washington, DC. <https://www.understandingwar.org>
2. Watling, J., Reynolds, N., & Heidenkamp, H. (2023). *Preliminary lessons from Ukraine’s offensive operations (2022–23)*. London: Royal United Services Institute (RUSI).
3. Nikolaienko, M. V., Sirchenko, R. S., & Kuznietsov, O. A. (2025). Recommendations for improving the organization of joint operations of the Defense Forces of Ukraine. *Collection of Scientific Papers of the Central Research Institute of the Armed Forces of Ukraine*, 1(112), 111–119. Central Research Institute of the Armed Forces of Ukraine. ISSN 2414-0651.
4. NATO Standardization Office. (2022). *Allied joint doctrine for the conduct of operations (AJP-3)*. Brussels: NATO.
5. U.S. Department of the Army. (2022). *Field manual FM 3-0: Operations*. Washington, DC: Headquarters, Department of the Army.
6. Verkhovna Rada of Ukraine. (1991, December 6). *On the defense of Ukraine* (Law of Ukraine No. 1932-XII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>
7. President of Ukraine. (2015, September 24). *Military doctrine of Ukraine* (Presidential Decree No. 555/2015). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015>
8. General Staff of the Armed Forces of Ukraine. (2023). *Instruction on office work in the Armed Forces of Ukraine* (Order No. 250 of 15 August 2023). Kyiv: Ministry of Defense of Ukraine.
9. General Staff of the Armed Forces of Ukraine. (2024). *Manual on combat training of the Armed Forces of Ukraine* (2024 ed.). Kyiv: Ministry of Defense of Ukraine.
10. Bataliuk, V. I. (2024). Methodological approach to substantiating the rational command structure of the Ukrainian Ground Forces. *Collection of Scientific Papers of the Central Research Institute of the Armed Forces of Ukraine*.
11. Husak, Yu. A. (2024). Method for assessing the efficiency of command during the execution of

- operational (combat) tasks. *Collection of Scientific Papers of the Central Research Institute of the Armed Forces of Ukraine*.
12. Husak, Yu. A. (2025). *Simulation model for the study of hierarchical command and control systems*. Central Research Institute of the Armed Forces of Ukraine.
 13. Kirsanov, S. O. (2022). Method for substantiating requirements for survivability of a prospective automated command and control system (ACYB). *Collection of Scientific Papers of the Central Research Institute of the Armed Forces of Ukraine / State Research Institute of Armament and Military Equipment Testing*.
 14. Semenenko, O. M., Mytchenko, S. I., Dobrovolskyi, Yu. V., & Tverdokhlib, Ye. O. (2024). Evolution of the forms and methods of employing troop groupings: Trends in armed struggle. *Collection of Scientific Papers of the Central Research Institute of the Armed Forces of Ukraine*, 2(108), 45–56. <https://znp-cvsd.nuou.org.ua/article/view/XXXXX>
 15. Voloshchenko, O. (2024). Conceptual approach to determining the necessary contribution of engineering support to ensuring the combat readiness of troops (forces). *Collection of Scientific Papers of the Central Research Institute of the Armed Forces of Ukraine*.